

Subject Area
Educational Sciences

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 106
PP: 4694-4705

Arrival
18 November 2022

Published
31 December 2022
Article ID Number
67146

Article Serial Number
23

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.2922/8/sssj.67146>

How to Cite This Article
Kale, S. (2022).

“Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeyleri Ve Meslek Algılarının İncelenmesi”

International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587)
Vol:8, Issue:106;
pp:4694-4705

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeyleri Ve Meslek Algılarının İncelenmesi

Examination of Teachers' Program Literacy Levels and Professional Perceptions

Serkan Kale¹

¹ Öğretmen., MEB, İzmir, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma öğretmenlerin mesleklerine ilişkin kimlik algıları ve öğretim programı okuryazarlık düzeyleri bazı demografik değişkenler açısından incelemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma İzmir Karabağlar ilçesinde görev yapmakta olan 310 öğretmenin gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Keskin ve Korkmaz (2021) tarafından geliştirilen 38 madde ve 4 alt boyuttan meydana gelen Öğretim Programı Okuryazarlık Ölçeği ve Yıldız ve Çetin (2020) tarafından geliştirilen 17 madde ve 5 alt boyuttan oluşan Mesleki Kimlik Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiş, toplanan veriler üzerinde nicel analiz yöntemleri ile incelemeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin mesleki kimlik algıları ile program okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin program okuryazarlık düzeyleri cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı farklılaşma gösterirken branş, mesleki kıdem, öğrenim düzeyi, yaş ve medeni hal değişkenlerine bağlı anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin mesleki kimlik algıları ise branş ve cinsiyet değişkenlerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve mesleki kıdem, yaş, öğrenim düzeyi ve medeni hal değişkenlerine bağlı anlamlı farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Mesleki Kimlik Algısı, Program Okuryazarlığı

ABSTRACT

This study was carried out with the aim of examining the identity perceptions of teachers regarding their profession and the literacy levels of the curriculum in terms of some demographic variables. The research was carried out with the voluntary participation of 310 teachers working in İzmir Karabağlar district. In the study, the Curriculum Literacy scale consisting of 38 items and 4 sub-dimensions developed by Keskin and Korkmaz (2021) and the Occupational Identity Perception Scale consisting of 17 items and 5 sub-dimensions developed by Yıldız and Çetin (2020) were used. The research was carried out in a descriptive survey model, and analyzes were carried out on the collected data with quantitative analysis methods. According to the findings obtained from the study, it was concluded that there is a strong positive relationship between teachers' perceptions of professional identity and their program literacy levels. While the program literacy levels of the teachers participating in the research showed a significant difference depending on the gender variable, it was seen that there was no significant differentiation depending on the branch, professional seniority, education level, age and marital status variables. It was observed that the professional identity perceptions of the teachers differed significantly depending on the branch and gender variables, and there was no significant differentiation depending on the variables of professional seniority, age, education level and marital status.

Keywords: Teacher, Professional Identity Perception, Program Literacy

1. GİRİŞ

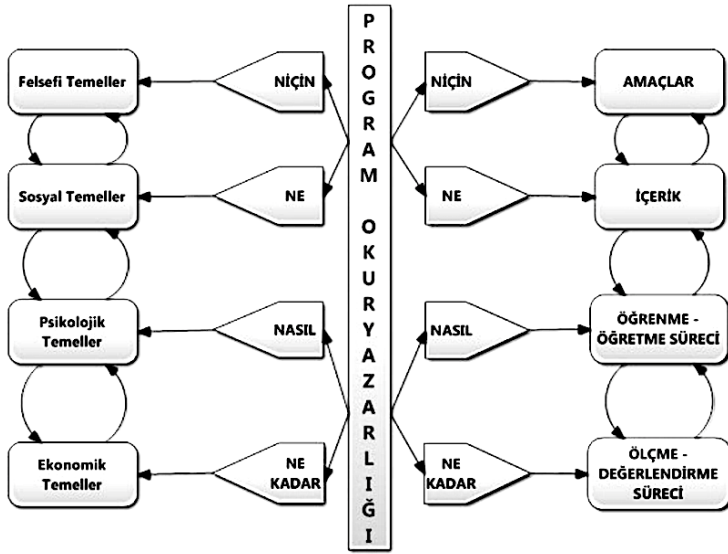
Eğitim sistemleri bireylerin gelişimlerine katkı sağlamak ve ülkelerin ekonomik, siyasi ve kültürel kalkınmalarını sağlamak amacı taşımaktadır (Dinçer & Gözel, 2019). Günümüzde bilim ve teknoloji insanlık tarihinde daha önce olmadığı kadar gelişme göstermiş ve bu gelişim bilgi sistemlerinin hızlı gelişiminin bir sonucu olarak eğitim kavramına ilişkin de yeni yaklaşım ve kavramlar öne sürülmektedir (Bülbül, 2021). Bu konu göz önünde bulundurulduğunda bilim ve teknolojinin hemen her alanında yaşanan gelişmeler ışığında eğitim sistem ve öğretim programlarının güncellenmesinin de kaçınılmaz bir hal aldığı söylenebilir.

Okul yöneticileri ve öğretmenlerin eğitim programlarının amaçlarına uygun hareket edebilmeleri hiç şüphesiz program okuryazarlıkları ile ilişkilidir. Öğretim programlarında genel olarak belirlenen amaç ve kazanımların öğrencilere kazandırılabilmesi öğretmenlerin yönetiminde sağlanmaktadır (Paliç & Keleş, 2011). Eğitim öğretim etkinliklerinde yöntem ve sistem her ne olursa olsun en önemli faktörün sınıf içinde yaşanan öğretmen ve öğrenci iletişimi olduğu söylenebilir. Öğretmen öğrencilere bilgi aktarmanın yanında kılavuzluk ederek onları yönlendirir ve akademik başarılarının artması için gerekli önlemleri alır ayrıca öğrencilerin gözünde bir rol modelidir (Çetin F. , 2016). Öğrencilerin sosyal, duyuşsal ve bilişsel gelişimlerini tamamlamak için gerekli kazanım ve davranışların belirlendiği eğitim programları öğretmenler tarafından uygulanmaktadır ve öğretmenlerin sınıf yönetimine dair tüm süreçler bu kazanımları etkilemektedir (Yegen, 2019).

Ülkeler ihtiyaç duyulan insan kaynağının niteliklerine bağlı olarak eğitim programlarını belirler ve programlarda öğrencilerin hangi beceri ve davranışların kazanması gerektiğine ilişkin genel bir çerçeve tanımlanır. Bu eğitim programları çağın gereksinimlerine bağlı olarak güncellenir, öğretmenler ise mesleki uzmanlık alanlarında yapılan bu güncellemeleri takip ederek ders içi faaliyetlerini planlarlar (Bülbül, 2021). Bir öğretim programı çağın gereksinimlerine uygun ve çok iyi planlanarak uzman bir kadro tarafından hazırlansa da eğitim sisteminin

çıktılarının beklenen seviyede olmasını sağlayamaz bu noktada öğretmen ve okul yöneticilerinin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri oldukça belirleyici olmaktadır (Aslan, 2018). Eğitim sisteminin başarılı olabilmesi belirlenen amaç ve hedeflere uygun eğitim öğretim etkinliklerinin yapılmasına bağlıdır, bu noktada öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık seviyeleri oldukça önemlidir.

Öğretim programı okuryazarlığı uygulayıcı olan öğretmenlerin programı incelediklerinde ne, neden, nasıl ve ne kadar sorularına cevaplarını bulabilmeleri olarak tanımlanabilir. Öğretmenlerin programa özgü olan kriterlerin farkında olarak uygulamada bu farkındalıktan yola çıkarak kendi değerlendirmelerini yaptıktan sonra programı kendisi için bir kılavuz olarak kullanabilmeleri gerekmektedir. Öğretim programının öğretmenler tarafından kılavuz olarak kullanılması tüm eğitim sürecinin daha kontrol edilebilir olması açısından önemlidir. Öğretim programı okuryazarlığı öncelikle programa yönelik bilgi sahibi olmayı, belirli bir farkındalık düzeyine sahip olmayı, programda yer alan bileşenleri anlayarak yorumlayabilmeyi ve sınıf içi öğretim faaliyetlerine aktarabilmeyi kapsadığı söylenebilir (Keskin, 2020). Yıldırım (2019)'a göre program okuryazarlığı, öğretmenlerin programda kendi alanları ile ilişkili öğeleri, ipuçlarını ve aralarındaki ilişkiyi doğru algılayabilmesidir.

Şekil 1. Öğretim Programı Okuryazarlığı

Şekil 1'de öğretim programını uygulayanların programı incelediklerinde sormaları gerekenler ve nedenleri ortaya konmuştur. Öğretmenlerin kendi alanlarına dair öğretim programı okuryazarlık düzeyleri eğitim ve öğretimin kalitesini ve başarısını etkileyebilecek önemli bir unsurdur. Kahramanoğlu (2019)'na göre öğretim programlarının eğitim süreçlerine aktarılabilmesi için en önemli unsur öğretmenlerdir ve onları programı anlamaları, algılamaları ve çözümlemeleri program okuryazarlıklarına bağlıdır.

Psikoloji alanında kimlik kavramı kişilik ve benlik kavramları ile birlikte ele alınmakta ve tanımları birlikte yapılmaktadır, psikolojide kimlik kişilik ve benliğin merkezinde bulunmaktadır (Ergun, 2000). Kimlik, bireyi diğerlerinden ayıran yapılanmış ve tutarlı davranış desenleri olarak tanımlanmaktadır. Kimlik kavramını tanımlayan kavramlar genel olarak iki grupta toplanmaktadır, birinci yaklaşımda cinsiyet, millet ve sosyal statü gibi daha geleneksel değişkenler ile tanımlama yapılırken diğer yaklaşım kimliği daha dinamik ve değişebilen bir olgu bir yapı olarak ele almaktadır (Sarup, 1996).

Sosyal kimlik bireylerin kendilerini ait hissettikleri grup veya topluluklar bağlamında ele alınmaktadır. Sosyal bir topluluğun parçası olan bireyler farklı topluluk ve alt topluluklara ayrılabilir, bu topluluklar arasındaki etkileşimler sosyal psikoloji alanı tarafından incelenmektedir (Bakırcı, 2021). Bireyler dahil oldukları veya kendilerini ait hissettikleri grupların pozitif niteliklerinden dolayı olumlu yönde sosyal kimlik oluşturabildikleri gibi tersi durumda olumsuz bir sosyal kimlik de edinebilmektedirler (Aşkın, 2010). Kimlik olgusunun inanç, yetenek, düşünce ve hedefler gibi bireysel yönleri olduğu gibi farklı topluluk veya gruplara aidiyet hissinden kaynaklanan sosyal bir yönü de bulunmaktadır. Sosyal kimlik bireyin ailesi, yaşadığı çevre ve toplum tarafından geliştirildiği ve yaşamını şekillendirebilen bir fenomen olduğu söylenebilir (Aktaş, 2013).

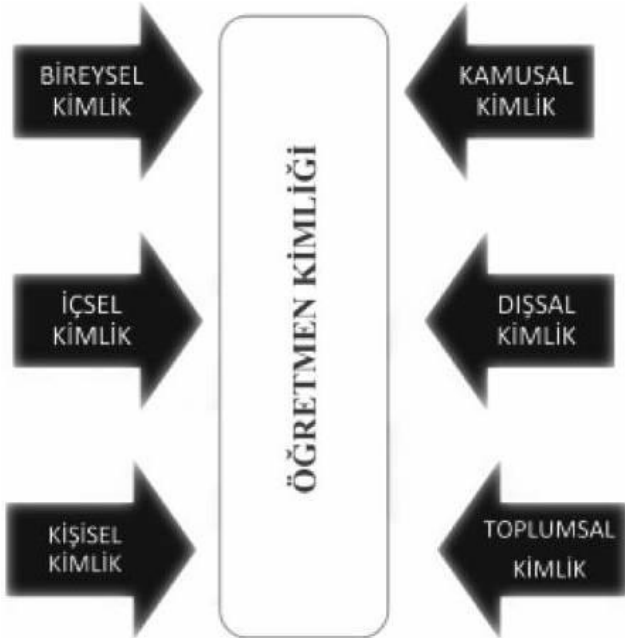
Mesleki kimlik, mesleki kriterler, mesleki amaçlar, uygulamada kullanılan yöntemler, meslek üyelerinin rolleri ve kurumsal yapıyı içeren farklı dinamikleri içeren bir yapıdır. Mesleki kimlik kavramına ilişkin bu faktörlerden unsurlardan bazılarında yaşanacak olumsuzluk mesleki kimlik algısını da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Mesleki kimlik bireyi tanımlayarak diğer bireylerden ayırıcı davranışlarının bir bütünüdür. Kavrayıcı (2019)'ya

göre örgüt üyelerinin mesleki ve örgütsel kimliklerini şekillendirerek eş seviyeye çıkarmak örgütler için önemli zorluklardan biridir. Bu anlamda örgütler için mesleki kimlik kavramı oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Literatürde mesleki kimlik kavramını öğretmenler açısından ele alan çalışmalara göre mesleki kimlik algısının öğretmenlerin performanslarını etkilediği ortaya konulmuştur. Öğretmenlerin performansları ise öğrencilerin akademik başarılarına ve dolayısıyla öğretim programlarının başarısına etki ettiği söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki kimlik algı düzeyleri bireysel ve mesleki gelişimlerini, örgütsel bağlılık düzeylerini ve yeni yaklaşım ve teknolojileri mesleklerini icra etmede kullanma düzeylerini etkilemektedir (Kavrayıcı, 2019).

Öğretmenlerin mesleki kimlik algılarında belirleyici olan unsurlar ise; ekonomik faktörler, diğer meslek grupları ile olan sosyal statü farklılıkları, öğretim ortamlarının atmosferini etkileyen yaklaşımlar ve öğrencilerin çeşitliliğindeki artış olarak belirtilmektedir (Kavrayıcı, 2019). Öğretmenlerin kimlik algıları, mesleklerine ve kendilerine ilişkin duygu ve düşüncelerinin yanında benlik algıları ile de ilgili görülmektedir. Öğretmenlik mesleğinin toplumsal algısı öğretmenlerin mesleki kimlik algılarına etki ettiği gibi mesleki gelişimleri açısından da önemlidir.

Girgin (2016)'e göre öğretmenlerin mesleki kimlikleri bireyler arası etkileşimleri ve kişisel kimlik yapıları ile ele alınmalıdır. Şekil 2'de verilen yapıya göre içsel unsurlar öğretmenlerin mesleklerine ilişkin bireysel algılarını temsil etmektedir ve bu unsurlar bireysel olarak bilgi ve becerilerinin artması ile iyileşmektedir. Bireyler arası unsurlar ise öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini temsil etmektedir, bu unsurlar ise öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından olumlu bir şekilde algılanması ile gelişmekte ve öğretmenlerin mesleklerine dair algılarını olumlu yönde etkileyebilmektedir. Öğretmenlerin yetiştirildiği programlarda mesleki kimlik algılarını nasıl düzenleyebileceklerine ilişkin bir konuya değinilmemesi onları mesleki kimliklerini olumsuz etkileyebilmektedir.

Şekil 2. Öğretmenlerde Mesleki Kimlik Algısı

Öğretmenlik mesleğine ilişkin kimlik algısının öğretim programları bağlamında ele alındığında bilişsel ve duyuşsal süreçlerin önemli unsurlar olduğu belirtilmektedir. Öğretmenlerin mesleki kimlik algıları dinamik bir süreç içinde şekillenmektedir. O'Connor (2008) tarafından öğretmenlik mesleğinin kimlik algısını incelemek amacıyla yapılan çalışmanın bulgularına göre öğretmenlerin mesleki kimlik algıları bireysel faktörler, toplumun öğretmenlik mesleğine ilişkin yaklaşımları ve öğretmenlik eğitiminde kullanılan yöntem ve yaklaşımlara bağlı olduğu belirtilmiştir. Aykaç vd. (2017) tarafından öğretmen adaylarının mesleki kimlik algılarını belirlemeye yönelik yapılan çalışmanın bulgularına göre ise mesleki kimlik algısı; üniversite öncesi eğitim yaşamı, yakın sosyal çevre, mesleki deneyim, medya etkisi, bireysel özellikler ve mesleğin özellikleri şeklinde olduğu belirtilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Öğretmenlerin mesleki kimlik algıları ve öğretim programı okuryazarlıklarının incelenmesi amacı ile yapılan bu araştırma nicel desen ve betimsel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde önceden yaşanmış olan veya yaşanmakta olan bir olay veya olgu çeşitli açılardan ele alınarak var olan durum ortaya çıkarılmaya çalışılır (Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemi, 2005).

2.1. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini İzmir Karabağlar ilçesinde görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evren içinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenen 310 öğretmenden meydana gelmiştir. Çalışmanın örneklemine ilişkin demografik veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemine İlişkin Veriler

Değişken	Değer	f	%
Cinsiyet	Kadın	210	67,7
	Erkek	100	32,3
Eğitim	Lisans	263	84,8
	Yüksek Lisans	43	13,9
	Doktora	4	1,3
Medeni Durum	Evli	253	81,6
	Bekar	57	18,4
Yaş	20-29	5	1,6
	30-39	93	30,0
	40-49	136	43,9
	50 ve üzeri	76	24,5
Branş	Beden Eğitimi	21	6,8
	Bilişim Teknolojileri	7	2,3
	Din Kültürü ve Ahlak Bil.	19	6,1
	Fen Bilgisi	36	11,6
	Fizik	1	,3
	Gıda Teknolojisi	10	3,2
	Görsel Sanatlar	11	3,5
	Yabancı Dil	38	12,3
	Kimya	1	,3
	Matematik	40	12,9
	Müzik	9	2,9
	Okul Öncesi	6	1,9
	Özel Eğitim	15	4,8
	PDR	13	4,2
	Sınıf	4	1,3
	Sosyal Bilgiler	23	7,4
	Teknoloji Tasarım	17	5,5
Türkçe	39	12,6	
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	8	2,6
	5-10 yıl	45	14,5
	11-15 yıl	51	16,5
	16-20 yıl	69	22,3
	15 yıl ve üzeri	137	44,1

2.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmenlerin mesleki kimlik algılarının incelenmesi amacı ile Yıldız ve Çetin (2020) tarafından geliştirilen 17 madde ve 5 alt boyuttan oluşan “Mesleki Kimlik Algısı Ölçeği” ve katılımcı öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıklarının incelenmesi amacı ile Keskin ve Korkmaz (2021) tarafından geliştirilen 38 madde ve 4 alt boyuttan oluşan “Öğretim Programı Okuryazarlığı Ölçeği” gerekli izinler alınarak kullanılmıştır. Mesleki kimlik algısı ölçeğinin alt boyutlarının ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları ,76 ile ,80 arasında, doğrulayıcı faktör analizine ilişkin RMSEA = ,046, CFI = ,934, NFI = ,892 olarak belirtilmiştir. Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık ölçeğinin Cronbach Alpha değeri ,934, modele ilişkin uyum indeksleri olan RMSEA = ,060, CFI = ,902, NFI = ,920 olarak belirtilmiştir. Araştırmanın veri toplama aşamasında katılımcı öğretmenlerden iki ölçeğin maddelerinin yanı sıra bazı demografik veriler toplanmıştır.

2.1. Verilerin Toplanması ve Analiz

Çalışmanın veri toplama sürecinde daha geniş bir örnekleme ulaşabilmeyi kolaylaştırması sebebiyle web tabanlı çevrimiçi veri toplama araçlarından faydalanılmıştır. Ayrıca yüz yüze veri toplamak yerine çevrimiçi araçlar kullanılması öğretmenlerin daha rahat bir zamanda ve kendilerini daha rahat istedikleri ortamlarda yanıtlayabilmelerini sağlayabilmektedir.

Katılımcı öğretmenlerden toplanan verilerde nicel analiz yöntemlerinde kullanabilmek amacı ile kodlama yapılmıştır. Veri setinin dağılımına dikkat edilerek uygun analiz yöntemleri tercih edilmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelenerek normallik varsayımının karşılanmadığı faktörlerde; iki gruplu değişkenler için Mann Whitney-U testi, üç ve daha fazla gruplu değişkenler için ise Kruskal-Wallis testi ile incelenmiştir. Normallik varsayımının karşılandığı alt boyutlarda; iki gruplu değişkenler arası farklılaşmaların incelenmesi amacı

ile bağımsız örneklem t-Testi, üç ve daha fazla gruptan meydana gelen alt boyutlar için ise varyans analizi ile incelemeler yapılmıştır. Ayrıca öğretim programı okuryazarlığı ve öğretmenlerin mesleki kimlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi için korelasyon analizi yapılmıştır. Veri setinin dağılımına ilişkin istatistikler bulgular bölümünde tablolar halinde ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Öğretim Programı Okuryazarlık Düzeylerine Dair Bulgular

Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıklarını incelemek için gerçekleştirilen analiz sonuçları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlığı ve alt boyutlarına ilişkin bulgular

Alt Boyutlar	N	\bar{x}	SS	Skw	Kur	En K.	En B.
Programı Tanıma	310	4,16	,73	-1,84	5,43	1,00	5,00
Programı Hayata Geçirme	310	4,26	,70	-2,31	7,83	1,00	5,00
Programa Değer Verme	310	4,32	,72	-2,31	7,56	1,00	5,00
Programı Sorgulama	310	3,97	,76	-1,37	3,30	1,00	5,00
Öğretim Programı Okuryazarlığı	310	4,18	,70	-2,16	7,18	1,00	5,00

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlığı boyutlarından programı tanıma alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 4,16$, programı hayata geçirme alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 4,26$, programa değer verme alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 4,32$, programı sorgulama alt boyutunun ortalaması ise $\bar{x} = 3,97$ olarak hesaplanmıştır. Ölçek genelinde öğretim programı okuryazarlık düzey ortalaması $\bar{x} = 4,18$ olarak hesaplanmıştır.

3.2. Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerine Dair Bulgular

Öğretmenlerin mesleki kimlik algılarını incelemek için gerçekleştirilen analiz sonuçları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretim Mesleki Kimlik Algısı ve alt boyutlarına ilişkin bulgular

Alt Boyutlar	N	\bar{x}	SS	Skw	Kur	En K.	En B.
Mesleki Rol Algısı	310	4,43	,81	-2,38	6,72	1,00	5,00
Mesleki Statü Saygınlık Algısı	310	3,20	1,06	-,18	-,54	1,00	5,00
Mesleki Günü Algısı	310	3,82	1,07	-,87	-,08	1,00	5,00
Eğitimsel ve Öğretimsel Etkileşim Algısı	310	4,23	,829	-1,845	4,63	1,00	5,00
Deneyimsel Pedagoji	310	4,39	,80	-2,11	5,62	1,00	5,00
Mesleki Kimlik Algısı	310	4,03	,75	-1,77	4,84	1,00	5,00

Tablo 3'e göre öğretmenlerin mesleki kimlik algısı alt boyutlarından mesleki rol algısı alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 4,43$, mesleki statü ve saygınlık algısı alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 3,20$, mesleki günü algısı alt boyutunun ortalaması $\bar{x} = 3,82$, deneyimsel pedagoji alt boyutunun ortalaması ise $\bar{x} = 4,39$ olarak hesaplanmıştır. Ölçek genelinde mesleki kimlik algı düzeyi ortalaması ise $\bar{x} = 4,03$ olarak hesaplanmıştır.

3.3. Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerine Dair Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri ile mesleki kimlik algı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılan analiz sonuçları tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin Program Okuryazarlıkları ile Mesleki Kimlik Algıları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Değişken	N	rho	p-Spearman
Öğretim Programı Okuryazarlığı (ÖPO)	310	,562	< ,001
Mesleki Kimlik Algısı (MKA)			

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri ile mesleki kimlik algı düzeyleri arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. ($r(310) = ,562$, $p < ,001$).

3.4. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık ve Mesleki Kimlik Algı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Bağlı Farklılaşmalarına Dair Bulgular

Öğretmenlerin yaş değişkenine bağlı olarak öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin Program Okuryazarlıkları Düzeylerinin Yaş Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	f, \bar{x} ve SS değerleri				Kruskal Wallis Sonuçları		
	Yaş	N	\bar{x}	SS	x2	df	p
Öğretim Programı Okuryazarlığı	20-30	5	4,14	,47	1,508	3	,681
	31-40	93	4,22	,61			
	41-50	136	4,15	,76			
	51 ve üzeri	76	4,20	,72			
Toplam		310					

Tablo 5'e göre öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzey ortalamalarının yaş değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda yaş gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=1,508$; $sd=3$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin yaş değişkenine bağlı olarak mesleki kimlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerinin Yaş Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	f, \bar{x} ve SS değerleri				Kruskal Wallis Sonuçları		
	Yaş	N	\bar{x}	SS	x2	df	p
Mesleki Kimlik Algısı	20-30	5	4,06	,68	,761	3	,859
	31-40	93	4,09	,61			
	41-50	136	4,03	,73			
	51 ve üzeri	76	3,95	,91			
Toplam		310					

Tablo 6'ya göre öğretmenlerin mesleki kimlik algı düzey ortalamalarının yaş değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda yaş gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=,761$; $sd=3$; $p > ,05$).

3.5. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık ve Mesleki Kimlik Algı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Farklılaşmalarına Dair Bulgular

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 7. Öğretmenlerin Program Okuryazarlıkları Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Değişimi

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	U	p
Kadın	210	4,27	,602	12315,5	,014
Erkek	100	4,01	,848		
Toplam	310				

Tablo 7'de verilen bulgulara göre kadın öğretmenlerin mesleki kimlik algısı düzey ortalamaları ($\bar{x} = 4,72$, $SS=,602$) erkek öğretmenlerin ortalamalarından ($\bar{x} = 4,02$, $SS=,848$) ,26 puan daha yüksektir ve bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p < ,05$).

Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak mesleki kimlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Mann Whitney-U testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 8. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Bağlı Değişimi

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	U	p
Kadın	210	4,11	,640	12116,0	,028
Erkek	100	3,85	,908		
Toplam	310				

Tablo 8'de verilen bulgulara göre kadın öğretmenlerin mesleki kimlik algısı düzey ortalamaları ($\bar{x} = 4,107$, $SS=,640$), erkek öğretmenlerin ortalamalarından ($\bar{x} = 3,854$, $SS=,908$) ,26 puan daha yüksektir ve bu fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($p < ,05$).

3.6. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık ve Mesleki Kimlik Algı Düzeylerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Bağlı Farklılaşmalarına Dair Bulgular

Öğretmenlerin eğitim seviyesi değişkenine bağlı olarak öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 9. Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeylerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	Mesleki Kıdem	f, \bar{x} ve SS değerleri			Kruskal Wallis Sonuçları		
		N	\bar{x}	SS	x2	df	p
Öğretim Programı Okuryazarlığı	Lisans	263	4,19	,70	,095	2	,953
	Yüksek Lisans	43	4,19	,66			
	Doktora	4	3,79	1,26			
	Toplam	310					

Tablo 9'a göre öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda eğitim seviyesi gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=,095$; $sd=2$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin eğitim seviyesi değişkenine bağlı olarak mesleki kimlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 10. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerinin Eğitim Seviyesi Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	Mesleki Kıdem	f, \bar{x} ve SS değerleri			Kruskal Wallis Sonuçları		
		N	\bar{x}	SS	x2	df	p
Mesleki Kimlik Algısı	Lisans	263	4,04	,76	4,065	2	,131
	Yüksek Lisans	43	3,99	,65			
	Doktora	4	3,40	,93			
	Toplam	310					

Tablo 10'a göre öğretmenlerin mesleki kimlik algısı düzeylerinin eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda eğitim seviyesi gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=,4065$; $sd=2$; $p > ,05$).

3.7. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık ve Mesleki Kimlik Algı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Farklılaşmalarına Dair Bulgular

Öğretmenlerin medeni durum değişkenine bağlı olarak öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemek için yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 11. Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Değişimi

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	U	p
Evli	253	4,17	,702	6697,5	,402
Bekar	57	4,24	,694		
Toplam	310				

Tablo 11'de verilen bulgulara göre bekar öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeyleri ($\bar{x} = 4,241$, $SS=,694$) ile evli öğretmenlerin ortalamaları ($\bar{x} = 4,170$, $SS=,702$) arasında ,07 puanlık bir fark görülmektedir fakat bu farklılaşma istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

Öğretmenlerin medeni durum değişkenine bağlı olarak mesleki kimlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini incelemek için yapılan non-parametrik Mann Whitney-U testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 12. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Bağlı Değişimi

Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	U	p
Evli	253	4,02	,737	6935,5	,653
Bekar	57	4,05	,785		
Toplam	310				

Tablo 12'de verilen bulgulara göre bekar öğretmenlerin mesleki kimlik algısı düzey ortalamaları ($\bar{x} = 4,05$, $SS=,785$) ile evli öğretmenlerin ortalamaları ($\bar{x} = 4,02$, $SS=,737$) arasında ,03 puanlık bir fark görülmektedir fakat bu farklılaşma istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > ,05$).

3.8. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık ve Mesleki Kimlik Algı Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Bağlı Farklılaşmalarına Dair Bulgular

Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine bağlı olarak öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 13. Öğretmenlerin Program Okuryazarlık Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	Mesleki Kıdem	f, \bar{x} ve SS değerleri			Kruskal Wallis Sonuçları		
		N	\bar{x}	SS	χ^2	df	p
Öğretim Programı Okuryazarlığı	1-5 yıl	8	4,21	,37	1,800	4	,772
	6-10 yıl	45	4,08	,79			
	11-15 yıl	51	4,26	,59			
	16-20 yıl	69	4,30	,44			
	21 ve üzeri yıl	137	4,13	,81			
	Toplam	310					

Tablo 13'e göre öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıkları mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda mesleki kıdem gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=1,800$; $sd=4$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine bağlı mesleki kimlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 14. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	Mesleki Kıdem	f, \bar{x} ve SS değerleri			Kruskal Wallis Sonuçları		
		N	\bar{x}	SS	χ^2	df	p
Mesleki Kimlik Algısı	1-5 yıl	8	4,27	,58	1,300	4	,861
	6-10 yıl	45	4,06	,68			
	11-15 yıl	51	4,10	,57			
	16-20 yıl	69	4,05	,66			
	21 ve üzeri yıl	137	3,96	,86			
	Toplam	310					

Tablo 14'e göre öğretmenlerin mesleki kimlik algı düzeyleri mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda mesleki kıdem gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($\chi^2=1,300$; $sd=4$; $p > ,05$).

3.9. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık ve Mesleki Kimlik Algı Düzeylerinin Branş Değişkenine Bağlı Farklılaşmalarına Dair Bulgular

Öğretmenlerin branş değişkenine bağlı olarak öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 15. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık Düzeylerinin Branş Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	Branş	f, \bar{x} ve SS değerleri			Kruskal Wallis Sonuçları		
		N	\bar{x}	SS	χ^2	df	p
Öğretim Programı Okuryazarlığı	Matematik	40	4,19	,39	16,242	15	,366
	Türkçe	39	4,35	,52			
	İngilizce	38	4,26	,71			
	Fen	36	4,07	,67			
	Sosyal Bil.	23	4,35	,55			
	Beden Eğitimi	21	3,90	,90			
	Din Kül. Ve Ahl. Bil.	19	4,00	,97			
	Teknoloji Tasarım	17	4,40	,49			
	Özel Eğitim	15	4,28	,56			
	PDR	13	4,16	1,01			
	Görsel Sanatlar	11	4,25	,38			
	Gıda Tek.	10	4,01	,32			
	Müzik	9	3,69	1,56			
	Bilişim Tek.	7	4,36	,42			
	Okul Öncesi	6	4,43	,43			
	Sınıf	4	3,88	1,57			
		Toplam	308				

Tablo 15'e göre öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıkları branş değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda branş gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=16,242$; $sd=15$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin branş değişkenine bağlı olarak mesleki kimlik algı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 15. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık Düzeylerinin Branş Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	Branş	f, \bar{x} ve SS değerleri			Kruskal Wallis Sonuçları		
		N	\bar{x}	SS	x^2	df	p
Öğretim Programı Okuryazarlığı	Matematik	40	4,19	,39	16,242	15	,366
	Türkçe	39	4,35	,52			
	İngilizce	38	4,26	,71			
	Fen	36	4,07	,67			
	Sosyal Bil.	23	4,35	,55			
	Beden Eğitimi	21	3,90	,90			
	Din Kül. Ve Ahl. Bil.	19	4,00	,97			
	Teknoloji Tasarım	17	4,40	,49			
	Özel Eğitim	15	4,28	,56			
	PDR	13	4,16	1,01			
	Görsel Sanatlar	11	4,25	,38			
	Gıda Tek.	10	4,01	,32			
	Müzik	9	3,69	1,56			
	Bilişim Tek.	7	4,36	,42			
	Okul Öncesi	6	4,43	,43			
	Sınıf	4	3,88	1,57			
Toplam		308					

Tablo 15'e göre öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıkları branş değişkenine bağlı anlamlı bir farklılaşma gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda branş gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=16,242$; $sd=15$; $p > ,05$).

Öğretmenlerin branş değişkenine bağlı olarak mesleki kimlik algı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçları aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 16. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algısı Düzeylerinin Branş Değişkenine Bağlı Değişimi

Puan	Branş	f, \bar{x} ve SS değerleri			Kruskal Wallis Sonuçları		
		N	\bar{x}	SS	x^2	df	p
Mesleki Kimlik Algısı	Matematik	40	3,97	,50	27,638	15	,024
	Türkçe	39	4,15	,55			
	İngilizce	38	4,15	,86			
	Fen	36	4,04	,64			
	Sosyal Bil.	23	4,40	,45			
	Beden Eğitimi	21	3,67	1,06			
	Din Kül. Ve Ahl. Bil.	19	3,76	1,20			
	Teknoloji Tasarım	17	4,27	,42			
	Özel Eğitim	15	4,09	,56			
	PDR	13	3,80	,94			
	Görsel Sanatlar	11	3,93	,51			
	Gıda Tek.	10	3,73	,30			
	Müzik	9	3,94	1,17			
	Bilişim Tek.	7	3,99	,72			
	Okul Öncesi	6	4,34	,58			
	Sınıf	4	3,40	1,40			
Toplam		308					

Tablo 16'ya göre öğretmenlerin mesleki kimlik algısı ortalamalarını branş değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis testinin sonucunda branş gruplarının sıralama ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür ($x^2=27,638$, $df = 15$, $p < ,05$). Gruplar arası farklılaşmaların incelenmesi amacıyla Games-Howell Post-Hoc testi yapılmış ve anlamlı farklılaşma olduğu görülen sonuçlar aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 17. Mesleki Kimlik Algısı İçin Branş Grupları Arasındaki Farklılaşmayı Gösteren Post-Hoc (Games-Howell) Tablosu

Yaş Grupları	Ort. Farkı	Sh	t	df	p
Gıda Tek. Sosyal Bil.	-,67	,133	-4,983	25,106	,003
Gıda Tek. Teknoloji Tasarım	-,54	,138	-3,844	23,741	,046

Tablo 17’de yer alan Games-Howell post-hoc test sonuçlarına göre gıda teknolojisi öğretmenleri ($\bar{x} = 3,73$, $SS=,30$) ile sosyal bilgiler öğretmenlerinin ($\bar{x} = 4,40$, $SS= ,45$) mesleki kimlik algısı düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılaşma vardır ($t=4,983$, $p < ,01$). Ayrıca gıda teknolojisi öğretmenleri ($\bar{x} = 3,73$, $SS=,30$) ile teknoloji tasarım öğretmenlerinin ($\bar{x} = 4,27$, $SS=,42$) mesleki kimlik algısı düzeyi puan ortalamaları arasında anlamlı farklılaşma olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($t=-3,844$, $p < ,05$).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Keskin ve Korkmaz (2021) öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlığı ölçeği dört alt boyuttan oluşan bir yapıya sahiptir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden toplanan verilerin analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalamaya sahip olan faktör programa değer verme, en düşük ortalamaya sahip olan faktör ise programı sorgulama olduğu görülmüştür. Bu bulgular ışığında öğretmenlerin öğretim programına değer vererek, önemini kavrayarak uygulamaya koyduklarını fakat programı sorgulamaya gerek duymadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin program okuryazarlık düzeylerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kuyubaşoğlu (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgularına göre öğretmenler yüksek düzeyde program okuryazarlığına sahiptirler. Erdem ve Eğmir (2018) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmanın bulgularında da eğitim fakültesi öğrencilerinin program okuryazarlık düzeyleri yüksek olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Aslan ve Gürten (2019) tarafından ortaokul öğretmenlerinin katılımı ile yapılan çalışmanın bulgularında öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıkları yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların literatürde yapılmış diğer araştırmaların bulguları ile örtüştüğü görülmüştür.

Yıldız ve Çetin (2020) tarafından geliştirilen mesleki kimlik algısı ölçeği dört alt boyuttan meydana gelmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden toplanan verilerin analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalamaya sahip olan faktör mesleki rol algısı iken en düşük ortalamaya sahip faktör mesleki statü ve saygınlık algısı olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre öğretmenlerin mesleklerine yönelik olumlu tutuma sahip olmakla birlikte öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından yeterince saygın bir meslek olarak görülmediği ve olması gerek statüye sahip olmadıklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretmenlik mesleği için mesleki kimlik algı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Kavrayıcı ve Ağaoğlu (2020) tarafından yapılan çalışmanın bulgularına göre öğretmenlerin mesleki kimlik algılarının yüksek düzeyde olduğu ve örgütsel bağlılık ile mesleki kimlik algısının olumlu ve orta düzeyde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin verdikleri yanıtlara göre öğretim programı okuryazarlığı ile mesleki kimlik algısı arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu bulguya göre öğretmenlerin mesleki kimlik algılarını yüksek olması uzmanlık alanlarına ilişkin detaylara daha çok dikkat edebilecekleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada toplanan verilere göre öğretmenlerin program okuryazarlıklarının cinsiyet, mesleki kıdem, medeni hal ve branş değişkenlerine göre anlamlı farklılaşma göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Aslan ve Gürten (2019) ile Kuyubaşoğlu (2019)’ nun yaptıkları çalışmaların bulgularına göre cinsiyet değişkeni öğretim programı okuryazarlık düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olmamaktadır. Fakat Gömleksiz ve Erdem (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre cinsiyet değişkeni öğretim programı okuryazarlığı üzerinde anlamlı farklılaşmaya neden olmaktadır. Mesleki kıdem değişkeni ile öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin incelendiği Tarım, Baypınar ve Keklik (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışma ve Aslan ve Gürten (2019) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer şekilde mesleki kıdem değişkeninin program okuryazarlığı üzerinde farklılaşmaya neden olmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Ayrıca Tarım vd. (2015) öğretmenlerinin branş değişkenine göre öğretim programı okuryazarlık düzeylerinde farklılaşma olmadığını kaydetmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçların literatürde yapılmış diğer çalışmalar ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada ulaşılan diğer bir bulguya göre lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim seviyesine sahip öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıkları birbirine çok yakın iken doktora mezunu olan öğretmenlerin program okuryazarlık düzeylerinin daha düşük olduğu bulgusuna ulaşılmış fakat bu farklılaşmanın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki kimlik algıları yaş, mesleki kıdem, medeni durum ve eğitim seviyesi değişkenlerine bağlı olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Girgin (2016) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre mesleki kıdem değişkeni öğretmenlerin mesleki kimlik algılarında bir istatistiksel olarak farklılaşmaya neden olmaktadır ayrıca Atik (2022)’in gerçekleştirdiği çalışmanın bulgularına göre öğretmenlerin görevde geçirdikleri süre mesleki kimlik algı düzeyleri üzerinde anlamlı farklılaşmaya neden olmaktadır. Mesleki kıdem değişkeni ve mesleki kimlik algı düzeyleri için bu araştırmadan elde edilen bulguların Atik ve Girgin’in gerçekleştirdikleri çalışmalar ile uyumlu olmadığı görülmüştür. Yıldız vd. (2020)’nin gerçekleştirdiği çalışmanın bulgularında evli veya bekar öğretmenlerin mesleki kimlik algı düzeylerinin farklılaşmadığı kaydedilmiştir bu anlamda çalışmadan elde edilen sonuçlar ile örtüşmektedir. Araştırma sürecinde

toplanan verilere göre kadın öğretmenlerin mesleki kimlik algı düzeylerinin erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Yolcu ve Kınır (2021) eğitim fakültesi ile öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmanın bulgularına göre kadın öğrenciler erkek öğrencilerden daha yüksek bir mesleki kimlik algısına sahiptir. Atik (2022) ve Girgin (2016)'de çalışmalarında cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin mesleki kıdem algı düzeylerinde farklılaşmaya neden olduğunu belirtmişlerdir çalışmada elde edilen bulgular literatürde yapılmış diğer çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre mesleki kimlik algı düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmüştür, Girgin ve Yıldız vd. (2020)'nin araştırma sonuçlarına göre eğitim seviyesi değişkeni mesleki kimlik algı düzeylerinde anlamlı farklılaşmaya neden olmaktadır ve bu çalışmadan elde edilen sonuçlar ile örtüşmediği görülmüştür.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdem algı düzeylerinin öğretmenlerin branşlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Branş grupları arasındaki farklılaşmanın incelenmesi amacı ile gerçekleştirilen post-hoc testinin sonuçlarına göre gıda teknolojisi öğretmenlerinin mesleki kimlik algıları sosyal bilgiler ve teknoloji tasarım öğretmenlerinin mesleki kimlik algı düzeylerinden daha düşüktür. Yıldız vd. (2020)'in çalışmalarının bulgularına göre branş değişkeni mesleki kimlik algısı üzerinde anlamlı farklılaşmaya neden olmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre Mesleki ve Teknik Anadolu liselerinde görev yapmakta olan gıda teknolojisi öğretmenlerinin mesleki kimlik algılarına yönelik nitel bir çalışma ile daha derinlemesine bir araştırmanın gerçekleştirilmesi faydalı sonuçlar verebilir.

Araştırmanın bulgu ve sonuçları ışığında araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik öneriler;

- ✓ Öğretim programı okuryazarlığı ve mesleki kimlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile daha geniş evren örneklemeler ile yapılacak çalışmalar faydalı olabilir.
- ✓ Bu araştırma nicel betimsel yöntem ile gerçekleştirilmiştir, özellikle öğretmenlerin mesleki kimlik algılarına yönelik gerçekleştirilecek nitel bir çalışma konunun daha derinlemesine incelenmesi adına faydalı olabilir.
- ✓ Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeylerinin artırılması için hizmet içi eğitim çalışmalarının yapılması faydalı olabilir, program okuryazarlık düzeyinin artması mesleki kimlik algısı ve örgütsel bağlılık düzeylerini de olumlu yönde etkilemektedir.
- ✓ Öğretim programı okuryazarlık düzeyleri için hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yanında üniversiteler ile iş birliği yapılarak daha ilgi çekici etkinliklerin düzenlenmesi faydalı olabilir.
- ✓ Öğretmenlerin mesleki kimlik algılarının iyileşmesi öğrencilerin akademik başarılarına da olumlu yansiyebileceğinden dolayı toplumda öğretmene olumlu bakış açısını artıracak projelerin düzenlenmesi yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

1. Çetin, F. (2016). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Yeterlikleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve İş Doyumları Arasındaki İlişki. *Turkish Studies*, (11), 791-808.
2. Aşkın, M. (2010). Kimlik ve Giydirilmiş Kimlikler. *Journal of Graduate School of Social Sciences* 10 (2), 213-220.
3. Aktaş, G. (2013). Feminist Söylemler Bağlamında Kadın Kimliği: Erkek Egemen Bir Toplumda Kadın Olmak. *Edebiyat Fakültesi Dergisi* (30) 1.
4. Aslan, S. (2018). Ortaokul Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
5. Aslan, S., & Gürten, E. (2019). Ortaokul Öğretmenlerinin Program Okuryazarlık Düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 171-186.
6. Atik, S. (2022). Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algılarının ve Mesleki Kimlik Tipolojilerinin İncelenmesi. Doktora Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
7. Aykaç, N., Yıldırım, K., Altınkurt, Y., & Marsh, M. M. (2017). Understanding the Underlying Factors Affecting the Perception of Pre-Service Teachers' Teacher Identity: A New Instrument to Support Teacher Education. *Üniversitepark Bülten*, 6, 67-78.
8. Bülbül, N. T. (2021). Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlığı Yeterlikleri İle Sınıf Yönetimi Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mardin: Mardin Artuklu Üniversitesi.

9. Bakırcı, Ç. M. (2021). Sosyal Kimlik Teorisi Nedir? İnsanın Kabileci (Tribalist) ve Ayrımcı Kökenlerine Yönelik Neler Söyler? Evrim Ağacı.
10. Baypınar, K., Tarım, K., & Keklik, G. (2015). İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN MATEMATİK OKURYAZARLIĞI ÖZ-YETERLİK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 846-970.
11. Dinçer, B., & Gözel, ü. (2019). İlkokul Programlarında (1-4) Yer Alan ve Kazandırılması Hedeflenen Değerlere İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin ve Öğrenci Velilerinin Görüşlerinin İncelenmesi. Değerler Eğitimi Dergisi, (38), 207-234.
12. Erdem, C., & Eğmir, E. (2018). Öğretmenlik Bölümü Öğrencilerinin Eğitim Programı Okuryazarlığı Düzeyleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 123-138.
13. Ergun, D. (2000). Kimlikler Kıskaçında Ulusal Kişilik. Ankara: İmge Kitabevi.
14. Gömleksiz, M. N., & Erdem, Ş. (2018). EĞİTİM FAKÜLTESİ VE PFE PROGRAMINA KAYITLI ÖĞRETMEN ADAYLARININ EĞİTİM PROGRAMI OKURYAZARLIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ. The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science, 509-529.
15. Girgin, D. (2016, Temmuz). Doktora Tezi. Öğrenme ve Öğretme Dünyasını Oluşturan Sınıf Öğretmeninin Mesleki Kimliği . Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
16. Kahramanoğlu, R. (2019). Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlığına Yönelik Yeterlik Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt 12 (65), 827-840.
17. Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınevi.
18. Kavrayıcı, C. (2019, Şubat). Doktora Tezi. Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algıları ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
19. Kavrayıcı, C., & Ağaoglu, E. (2020). Öğretmenlerin Mesleki Kimlik Algıları ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki. Başkent University Journal of Education, 409-420.
20. Keskin, A. (2020, Ocak 28). Yayınlanmamış doktora tezi. Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlık Düzeylerine Yönelik Algılarının Belirlenmesi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
21. Keskin, A., & Korkmaz, H. (2021). Öğretmenlerin Öğretim Programı Okuryazarlığı Algı Ölçeği'nin Geliştirilmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, (19), 857-884.
22. Kuyubaşoğlu, R. M. (2019). Öğretmenlerin eğitim programı okuryazarlığı yeterliklerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
23. O'Connor, K. E. (2008). You choose to care: Teachers, emotions and professional identity. Teaching and Teacher education (24), 117-126.
24. Paliç, G., & Keleş, E. (2011). Sınıf Yönetimine İlişkin Öğretmen Görüşleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, (2), 199-220.
25. Sarup, M. (1996). Identity and Narrative. G. Athens, The University of Georgia Press.
26. Yıldırım, İ. (2019). Öğretim Programı Okuryazarlığı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Harran Education Journal, 2019 4(2), 1-28.
27. Yıldız, V., & Çetin, M. (2020). Mesleki Kimlik Algısı Ölçeğinin Geliştirilmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, (48), 364-399.
28. Yegen, M. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yeterliklerinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bayburt: Bayburt Üniversitesi.
29. Yolcu, M. A., & Kınır, S. (2021). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Mesleki Kimlik Algılarının İncelenmesi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 778-812.